

پژوهش های

ایـــــــران شنـــــــاسی

پـرســش و پــاســـخ

پیرامون پیشینه ی تاریـخی فرهنگی تمـدنی ایران

******

مجموعه مقالات وبگاه ایران شنــاسی

فردوسی و شاهنامه۲

www.iranologi.blogfa.com

IRANOLOGY11@GMAIL.COM

سال های

۱۳۹۲-۱۳۸۶

نوشته ی دکترمحمودرضاافتخارزاده

******

پ

فـــــردوسی و شــاهنامه!

پرسش:

شاهنامه (تدوین موضوعی شما)را خواندم . در«مقدمه»از گشت و گذار تاریخی و اساطیری یادکرده گفته اید: «...درپی گشت و گذار اوستایی، شاهنامه پژوهی را آغاز کردم و...»ص ۱۶.چاپ اول. تهران . ۱۳۸۱خورشیدی".چه خوب بود«سفرنامه ی شاهنامه» را که یادداشت های پراکنده ی شماست برای دوستداران شاهنامه بی دریغ ارایه می کردید که: فردوسی و شاهنامه را چگونه یافتید ؟ بی صبرانه منتظرم . مرا بی جواب نگذارید.

پاسخ:

در جهان ایرانی، فردوسی یک اسطوره است و آفریدگار حماسه های اساطیری. فردوسی در روح و روان متعالی ایرانی اصیل هماره حضوری حماسی دارد .شاهنامه پژوهی رابا چنین نگاهی آغاز کردم .در این گشت و گذار دریافتم که :

فردوسی به اساطیر آیینی در اوستا ، روایت تاریخی حماسی داده تا پشتوانه ی تاریخی نیرومندی را در تدوین هویت ملی داشته باشد. و نیز در یافتم که روایت شاهنامه از آیین حضرت زرتشت ، روایت تاریخی نهضت زرتشت نیست . آنچه در شاهنامه آمده گزارش" دقیقی شاعر " و اسنادی است که در اختیار فردوسی بوده است .

آنچه عبرت آموز است «عفّت قلم و ادب فردوسی» است. در سراسر شاهنامه که از«بزم و رزم و مَی و شاهد» سخن رفته بسیار سربسته و ظریف با حفظ «حریم و حیا» که ویژه ی ایرانی اصیل است آمده است . از جمله «عشق بازی زال و رودابه» و موارد دیگر بسیار با«دقت اخلاقی» بیان شده است .در همین جا مناسب است بگویم که :

تعابیر فردوسی از« اعراب و اتراک» به هیچ وجه اهانتی به«قوم ترک و عرب» نیست. فردوسی به مهاجمان و اشغال گران ایران تاخته است نه به قومیت و فرهنگ قومی. آن دسته از تازیانی که ایران را اشغال کردند و به نژاد پرستی و تحقیر ایرانی روی آوردند مورد خطاب فردوسی اند و نیز منظور فردوسی از ترک ها ، «ترکان غزنوی» اند که به ایران تاختند و بر ایرانیان ستم روا داشتند .

نکته جالب دیگر که در واقع از کشفیات من در شاهنامه است عناصری است که مبانی پیوند «ملیّت ایرانی و مذهب شیعه امامیه» را تشکیل می دهد:

در هفت خوان اسفندیار ، دو دختر گشتاسپ شاه، خواهران اسفندیار اند ، به نام های :«همای» و« به آفرید» ،که به دست قبیله ی آریایی«تور» توسط ارجاسپ ، اسیر یا ربوده می شوند و اسارتی تراژیک یا غمبار دارند . همین تراژدی در«ادبیات تعزیه »حضور یافته و میراث گرانقدر «اسلام ایرانی» شده و در اشکال و عناوین گوناگون مطرح گردیده است.

نکته ی دیگر، پندآموزی فردوسی است. شاهنامه از آغاز تا انجام ، پند و اندرز است .این پندها را به گونه ی موضوعی به چاپ رسانده ام که براستی آموزنده و سرنوشت ساز است .

❊❊❊❊❊❊

اَلـدِّراســاتُ الايــرانيِّــة

اَسْــئلة و اَجْــوبَـــة

حَوْلَ خَلْفيّةِ ايرانَ اَلتّاريخيّة والثّقافيّة والْحضاريّة

للباحث و الكاتب الايرانى

الدكتورمحمودرضاافتخارزاده

****

IRANOLOGY

QUESTION & ANSWER

About historical , cultural & civilizational background of Iran

www.iranologi.blogfa.com

IRANOLOGY11@GMAIL.COM

BY

DR.M.R.EFTEKHARZADEH